

Stichting Driel-Polen

Jaarverslag 2013

69^e Herdenking van de bijdrage van de 1ste Poolse Onafhankelijke Parachutistenbrigade aan de Slag om Arnhem

1. Ontwikkelingen

Sinds de toekenning van het eerherstel in 2006 en de presentatie in Polen in juni 2008 van de documentaire Honor Generała zien wij een toenemende belangstelling. Ook het bezoek van de Minister-president mr. dr. J.P. Balkenende en zijn Poolse collega Minister-president D. Tusk in 2009 heeft via de Poolse media veel aandacht gehad.

Gedurende het jaar bezoeken diverse toeristen het monument. De toeristen met Poolse achtergronden bezoeken ook het graf van Cora Baltussen. De vele bloemen en kaarsen die wij gedurende het jaar aantreffen, getuigen van deze bezoeken.

Dit is aanleiding geweest voor een aantal projecten:

1. Onderzoeken van de mogelijkheden van het opzetten van een informatiecentrum.
Dit is in een vergevorderd stadium. De aanvragen voor subsidie worden eind oktober verzonden. Opening, afhankelijk van te verkrijgen subsidie, is gepland voor september 2014. De voorbereidingen vinden plaats in nauw overleg met Stichting Liberation Route Europe en het Airborne Museum "Hartenstein".
2. Het vernieuwen van onze website.
Deels zal dit gekoppeld worden aan de thema's die in het informatiecentrum aan de orde komen.
Met de nieuwe website zullen wij ook een nieuw logo introduceren.
3. Het samenstellen van lesmateriaal voor de 3 basisscholen in Driel.
Dit gaat in samenwerking met Edu-Art en de 3 basisscholen en zal gekoppeld zijn aan luisterkei 19 van de Stichting Liberation Route Europe. Subsidie hiervoor is toegezegd door het Prins Bernhard Cultuur Fonds uit de provincie Gelderland en Bevrijdingstoerisme en Vredeseducatie (Project uit het Regiocontract van Regio FoodValley en de provincie Gelderland)
4. Het archief ordenen en toegankelijk maken.
Hiermee is door Freddie Coenders een begin gemaakt. Gezien de prioriteit van de andere projecten zullen wij dit naar alle waarschijnlijkheid even moeten uitstellen.

Bij al deze projecten worden wij ondersteund door Freddie Coenders. Historicus, in 2012 afgestudeerd aan de universiteit van Nijmegen.

In september 2012 organiseerde hij verschillende wandeltochten langs de landing- en gevechtsgebieden van de Polen rondom en in Driel. Als deelnemer aan een van zijn tochten ondervonden wij zijn kennis over en gedrevenheid om de geschiedenis van de 1ste Poolse Onafhankelijke Parachutistenbrigade te verspreiden. Helaas heeft hij nog geen werk kunnen vinden. Gezien de verschillende projecten waaraan wij op dit moment werken is hij een welkome vrijwilliger.

Een van onze bestuursleden, Niek Jacobs - penningmeester, heeft te kennen gegeven na de 70ste herdenking in 2014, mede gezien zijn leeftijd, zijn activiteiten te verminderen en als bestuurslid terug te treden. Ter vervanging is sinds januari Frank Boeijen als bestuurslid verwelkomd. Frank is werkzaam als belastingadviseur bij het kantoor van Deloitte in Arnhem. Volgens planning zal hij na 2014 de taken van penningmeester en coördinator vrijwilligers op zich nemen.

Dit jaar zijn door de voorzitter 5 presentaties verzorgd. De vraag om een presentatie te geven over de bijdrage van de Polen aan de Slag om Arnhem, het eerherstel en de aanleiding daartoe en ook de herdenkingen vanaf 1946, neemt jaarlijks toe.

Regionaal zijn 2 presentaties verzorgd. Een Rotary Club en club van oud ondernemers in de bouw. Daarnaast aan groepen uit Polen die zich vooraf gemeld hadden. Scouts uit Warschau verbonden aan de landelijke organisatie ZHR en een club van motoren liefhebbers die vanuit Italië een rit maakten langs diverse plekken in Europa waar Poolse strijdkrachten als onderdeel van de geallieerden gedurende 1939 - 1945 hebben gestreden.

Ook de 3 basisscholen in Driel zijn eind augustus weer bezocht om de kinderen van de groepen 6 t/m 8 te wijzen op de mogelijkheid om deel te nemen aan het kinderkoor dat tijdens de herdenking enkele liedjes ten gehore brengt. Alhoewel veel kinderen op zaterdag andere activiteiten hebben waren er voldoende kinderen aanwezig om 2 Poolse en 1 Nederlands lied te zingen. De directies en leerkrachten van de scholen ondersteunen ons verzoek jaarlijks met veel enthousiasme.

In juli zijn wij benaderd door een producer uit Polen die een documentaire over de herdenkingen en onze Stichting wil samenstellen. De bedoeling is om deze documentaire voorafgaand aan de herdenking in september 2014 op de Poolse televisie uit te zenden. Behalve de aanwezig veteranen en enkele andere personen met Poolse achtergrond is ook onze voorzitter geïnterviewd. De resultaten zien wij met belangstelling tegemoet.

Gezien de ervaring met de documentaire uit 2008 zal ook deze documentaire waarschijnlijk weer voor vele Polen aanleiding zijn Driel te bezoeken en/of de herdenking bij te wonen.

In de afgelopen maanden hebben wij diverse berichten uit Polen ontvangen van onthullingen van een borstbeeld of plaquette ter nagedachtenis aan generaal S.F. Sosabowski.

Op 6 september is de voorzitter van onze Stichting door de Ambassadeur van de Republiek Polen in Nederland geïnaugureerd als Honorair Consul voor de provincies Gelderland, Overijssel en Flevoland. De inauguratie vond plaats in het gemeentehuis van Overbetuwe te Elst.

Begin december zullen wij onze jaarlijkse Kerstkaart versturen en een oproep doen aan de veteranen om, als hun gezondheid het toelaat, de herdenking in september 2014 bij te wonen.

2. Voorbereiding herdenking

Zoals elk jaar is ook in december 2012 aan alle Poolse veteranen en weduwen, diverse nabestaanden, alle organisaties betrokken bij de herdenkingen van de Slag om Arnhem en vele andere relaties een kerstkaart gestuurd.

Naast een kort verslag van de herdenking in september 2012 hebben wij de datum van de herdenking in 2013 opgenomen.

Begin 2013 hebben wij in overleg met de Stichting Lest we Forget alle Poolse veteranen een brief gezonden met daarin de uitnodiging voor het bijwonen van de herdenking in september 2013 en de vergoeding die daarvoor beschikbaar werd gesteld. Dit jaar mochten wij 8 veteranen en enkele weduwen verwelkomen.

In de aanloop naar de herdenking hebben wij een toenemend aantal verzoeken van groepen in Polen en Duitsland ontvangen. Zij wilden informatie hebben over de herdenking maar ook over mogelijkheden voor overnachtingen. Op de vernieuwde website die begin volgend jaar wordt gelanceerd zullen wij verwijzingen naar accommodaties opnemen.

Een groep scouts - 40th Warsaw Scout Troop n.a. 1. Independent Parachute Brigade - verbonden aan de landelijke organisatie ZHP, heeft met ongeveer 20 scouts de herdenking bijgewoond. Voor hen hebben wij onderdak op een boerderij kunnen regelen.

In juli zijn wij benaderd door de organisatie van Reserve Officieren van de Republiek Polen met het verzoek deel te nemen aan de herdenking. Tijdens de herdenking waren 6 vertegenwoordigers aanwezig. Zij presenteerden daarbij het vaandel met herinnering aan Maarschalk Józef Piłsudski. Communicatie met deze groep was alleen mogelijk in het Pools. Dit maakte het moeilijk om enkele van onze gebruikers duidelijk te maken.

Helaas kon dit jaar i.v.m. bezuinigingsmaatregelen binnen defensie in Polen geen militair orkest aanwezig zijn.

Bijzonder was het verzoek dat wij enkele maanden voor de herdenking ontvingen van de nabestaanden van de begin 2013 in Canada overleden Anthony Garson, geboren als Zbigniew Zygałowski. Nadat de brigade in 1947 was opgeheven is hij geëmigreerd naar Canada. Het was de wens van de familie om zijn as bij zijn kameraden uit de Slag om Arnhem uit te strooien. Door de lokale organisatie van de Airborne begraafplaats en de regionale afdeling in België van het CWGC is op zeer waardige wijze aan de wens invulling gegeven. De as is aan de achterzijde van een gedenksteen van een Poolse kameraad in een daarvoor gegraven gat uitgestrooid. De korte ceremonie, in het bijzijn van familieleden, enkele veteranen en hun begeleiders, een groep scouts uit Polen, vertegenwoordigers van Engelse veteranen, bestuursleden van onze Stichting enkele belangstellenden werd geleid door The Very Reverend Dr. Jeff Cuttell.

3. Herdenking

Op zaterdag 21 september jl. vond op het Polenplein - Plac Polski in het centrum van Driel de jaarlijkse Herdenking plaats van de bijdrage van de 1ste Poolse Onafhankelijke Parachutistenbrigade aan de Slag om Arnhem.

De plechtigheid werd bijgewoond door 8 veteranen uit Nederland, Groot-Brittannië, Canada en de Verenigde Staten van Amerika. Ook waren weduwen aanwezig uit Canada, Polen en Nederland. Uiteraard was de Poolse Ambassadeur dr. J. Borkowski aanwezig met een grote afvaardiging medewerk(st)ers van de Poolse ambassade.

De provincie Gelderland heeft een verbintenis met de provincie Lubelski in het oosten van Polen. Voor een werkbezoek waren de Marshall (Commissaris) en 3 van zijn medewerkers voor een paar dagen in Gelderland. Zij hebben zaterdag de herdenking in Driel bijgewoond.

Naast de Engelse ambassadeur waren ook nu weer vele Britse veteranen aanwezig. Namens de familie Sosabowski waren aanwezig achterkleinzoon Jeremy Sosabowski en zijn moeder Slawa Tomczyk-Sosabowska.

Ook waren aanwezig:

- George Cholewczynski, auteur van diverse boeken over de Brigade en/of generaal Sosabowski.
- Mateusz Mroz, een kleinzoon van een gesneuvelde soldaat van de 1ste Poolse Onafhankelijke Parachutistenbrigade. Hij doet onderzoek naar de nog niet geïdentificeerde en nog niet gevonden Poolse gesneuvelde soldaten

Er werden toespraken gehouden door:

- de heer drs. A.S.F. van Asseldonk, burgemeester van de gemeente Overbetuwe, die dit jaar voor de eerste keer aanwezig was
- en Z.E. Dr. J. Borkowski, Ambassadeur van de Republiek Polen in Nederland

Voor het voorlezen van de teksten van de voorzitter in het Pools was dit jaar wederom een Poolse deelnemer aan de AIYC beschikbaar. Wij zijn zeer tevreden op de wijze waarop deze samenwerking verlopen is en de wijze waarop deze jonge dame dit heeft uitgevoerd.

In navolging van vorige jaren hebben wij ervoor gekozen om de toespraken niet allemaal in de 3 talen voor te lezen. Van de toespraken van de burgemeester is een vertaling bij de Poolse en Engelse programma's gevoegd. Van de toespraken van de Poolse ambassadeur is een vertaling gevoegd bij de Poolse en Nederlandse versie van de programma's.

Er werden wederom vele kransen en bloemen gelegd.

Als laatste zijn bloemen gelegd door kinderen van de basisscholen in Driel die gezamenlijk het kinderkoor vormden. De bloemlegging hebben zij gedaan samen met kinderen van het jeugdorkest Promyki Krakowa uit Kraków. Een mooie manier om de samenwerking tussen onze 2 landen tot uitdrukking te brengen.

Door 3 deelnemers aan de AIYC werd als in voorafgaande jaren een gedicht voorgedragen dat geschreven is door een van de soldaten van de Brigade. Ook nu weer een pluim voor de manier waarop dit gedicht door de 3 jongeren is voorgedragen.

De muzikale omlijsting werd verzorgd door de muziekvereniging "Concordia".

Vele vrijwilligers zijn als in voorafgaande jaren actief geweest om het geheel vlekkeloos te kunnen laten verlopen. Allen, ook de gastgezinnen, ontvangen hiervoor van de Burgemeester van de gemeente Overbetuwe een bedankbrief.

4. Ontvangst

De ontvangst door de Burgemeester van Overbetuwe werd wederom druk bezocht. Door de Defensie Attache van de Poolse Ambassade waren posters beschikbaar gesteld. Een serie met de geschiedenis van generaal Sosabowski. De andere gaf de geschiedenis van de Brigade weer.

5. Kerkdienst

Op initiatief van de R.K. Parochie Maria Geboorte werd om 18.30 uur een kerkdienst verzorgd. Naast 1 Nederlandse ging ook 1 Poolse priester daarin voor.

Medewerking werd verleend door het dames en heren koor van de R.K. kerk die nagenoeg alle liederen in de Poolse taal zongen. Begeleid door de eigen organist maar ook door Promyki Krakowa.

Wederom was voor deze Kerkdienst veel belangstelling. Een zeer waardevolle bijdrage, met veel Poolse traditie.

Na afloop van de Kerkdienst werd nog een korte bijeenkomst gehouden bij de monumenten, waarbij de kaars die tijdens de dienst was ontstoken bij de gedenksteen van alle omgekomen soldaten werd geplaatst.

6. Afsluitende avond

Na de kerkdienst werd door de Poolse Ambassade een maaltijd aangeboden aan de veteranen en hun begeleiders, de leden van Promyki Krakowa, hun gastgezinnen, de leden van het militaire muziekcors en andere genodigden, in totaal ongeveer 175 mensen.

7. Herdenking Krakau

Evenals voorafgaande jaren heeft een afvaardiging van ons bestuur op 3 en 4 oktober aan de herdenking in Krakau deelgenomen. Jaarlijks vindt omstreeks 25 september, de oprichtingsdatum van de 1ste Poolse Onafhankelijke Parachutistenbrigade, bij het monument van generaal S.F. Sosabowski op het kazerne terrein aan de Wroclawska straat een herdenking plaats. De tradities van de 1ste Poolse Onafhankelijke Parachutistenbrigade zijn overgenomen door de 6e Airborne Brigade gevestigd in Krakau.

De volgende dag waren wij als speciale gasten aanwezig bij de parade en de aansluitende demonstraties die door de diverse eenheden werden verzorgd. Ook de Minister van Defensie van Polen was hierbij aanwezig.

Tijdens toespraken werd door de commandant, op dit moment brigade generaal A. Joks, veelvuldig met trots verwezen naar de bijdrage van de 1ste Poolse Onafhankelijke Parachutistenbrigade aan de Slag om Arnhem. Het vaandel met daaraan de Militaire Willemsorde neemt altijd een voorname plaats in.

Onze aanwezigheid tijdens de herdenking en de parade op de daarop volgende dag wordt ten zeerste op prijs gesteld.

Conclusie

Ook dit jaar kunnen wij terug kijken op een goed verlopen herdenking. De medewerking van de vrijwilligers is van groot belang en wordt zeer gewaardeerd.

De projecten die wij gestart zijn lopen tot nu toe volgens plan. In de komende maanden zal veel werk verzet moeten worden om realisatie voor de herdenking in september 2014 mogelijk te maken.

Vorbereidingen voor de herdenking in 2014 zijn inmiddels gestart. In dit jubileumjaar zal voorafgaand aan de herdenking een dropping plaatsvinden. Uiteraard hopen wij dat veel veteranen in staat zullen zijn om de 70ste herdenking bij te wonen. Gezien de leeftijd zal dit voor de meesten de laatste keer zijn.

De veteranen zijn uiteraard onze VIP's, daarnaast zullen waarschijnlijk ook andere VIP's de dropping en herdenking in Driel bijwonen.

Kortom, in 2014 zal veel van onze Stichting worden gevraagd.

Driel, 29 oktober 2013